

В мотивационном плане все кинонимы подразделяются на ряд групп.

В роли кличек собак активно выступают апеллятивы, соотносимые с названиями: различных предметов и деталей (*Стрелка, Гильза, Гвоздь, Шарик, Чип* и т.д.); социального положения или рода деятельности человека (*Лорд, Князь, Граф* и др.); торговых марок (*Фанта, Амбассадор, Твикс* и т.д.); денежных единиц (*Доллар, Лира, Бакс* и т.д.); продуктов питания (*Паплет, Шоколадка* и др.); фирм, компаний, спортивных и др. команд (*Ювентус, Урга* и др.); абстрактных понятий (*Гармония, Богема, Победа* и т.д.); космического пространства (*Марс, Уран, Звёздочка* и др.); метеорологической лексики (*Пурга, Гром, Град* и др.); зоологической лексики (*Ласточка, Мышка, Норка, Белка* и др.); спортивной лексики (*Пас, Фристайл* и др.); музыкальных терминов (*Нота, Скрипка, Бельканто* и т.д.); ботанической лексики (*Лаванда, Роза, Пальма, Астра* и др.); географической лексики (*Лондон, Алтай, Чили* и др.) и т.д.

Имеется большая группа кличек, образованная от имён спортсменов, топ-моделей, известных телеведущих, киногероев художественных фильмов, мультфильмов, сказок и т.д. (*Пумба, Дозор, Масяня, Галустьян, Мадонна, Бадди, Рекс, Мухтар, Симба, Круз, Мейсон* и др.).

Кроме того можно ещё выделить несколько групп кинонимов:

1) клички, мотивированные внешним видом, мастью животных: *Пеструшка, Рыжик, Персик, Малютка* и др.;

2) клички, мотивированные поведением и повадками животных: *Дружок, Стрекоза, Грозный* и т.д.;

3) клички, мотивированные временем рождения животного (*Декабрь, Марта, Рассвет* и т.д.);

4) клички, мотивированные особенностями нрава и «умственными способностям» животного: *Лютый, Бешеный, Враг, Ласкушка* и т.д.

Таким образом, кинонимы г. Витебска представляют собой весьма интересный ономастический пласт для всестороннего изучения со стороны белорусских ономастов. Перечень семантических групп постоянно пополняется за счёт появления новых слов, активно использующихся в качестве кличек домашних животных и в частности собак.

Работа выполнялась при финансовой поддержке Белорусского республиканского фонда фундаментальных исследований.

1. Подольская, Н.В. Словарь русской ономастической терминологии / Н.В. Подольская. – М.: Наука, 1978. – 165 с.
2. Баскаков, Н.А. Клички собак у каракалпаков / Н.А. Баскаков // Ономастика Средней Азии. – М.: Наука, 1978. – С. 206-209.
3. Поротников, П.Т. Из уральской зоонимии / П.Т. Поротников // Восточнославянская ономастика: сборник научных трудов. – М.: Наука, 1972. – С. 210-250.
4. Мокиенко, В.М. Способы названия в зоонимии / В.М. Мокиенко, О.И. Фоянова // Ономастика Поволжья 4: Труды IV конференции по ономастике Поволжья. – Саранск, 1976. – С. 317-322.
5. Суперанская, А.В. Общая теория имени собственного // А.В. Суперанская. – М.: Наука, 1973. – 366 с.

УСТОЙЛИВЫЯ ПАРАЎНАННІ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ: СЕМАНТЫКА І ГРАМАТЫЧНАЯ СТРУКТУРА

Мікуцкая І.Б.

*студэнтка 4 курса ВДУ імя П.М. Машэрава, г. Віцебск, Рэспубліка Беларусь
Навуковы кіраўнік – Арыямёнак Г.А., канд. філал. навук, дацэнт*

Параўнанне – пастаянны і неабходны кампанент мысленчай дзейнасці, які непасрэдна ўплывае на працэсы пазнання чалавекам навакольнай рэчаіснасці. Выдатны фізіёлаг І.М. Сечанаў вылучыў псіхалагічную аснову параўнання: “Усё, што чалавек успрымае органамі пачуццяў, і ўсё, што з’яўляецца вынікам яго мысленчай дзейнасці, можа спалучацца ў нашай свядомасці асацыятыўна”. Падобнае меркаванне знаходзім і ў мовазнаўца А.А. Патабні, які сцвярджаў, што сам працэс пазнання з’яўляецца працэсам параўнання [3, с. 146].

Устойлівыя параўнанні, або кампаратыўныя фразеалагізмы, адносяцца да найбольш ужывальных устойлівых спалучэнняў слоў, асабліва ў вусным маўленні, і выступаюць надзвычай яркім вобразным сродкам мовы. Гэта істотны фрагмент вербальнай культуры беларускага народа, бо ў іх адлюстраваны асаблівасці народнага мыслення і светабачання. Таму даследаванне параўнальных канструкцый як у лінгвакультуралагічным, так і ў структурна-семантычным плане з’яўляецца надзвычайным і актуальным.

Мэтай дадзенай працы стала выяўленне семантыка-структурных асаблівасцей устойлівых параўнанняў у сучаснай беларускай літаратурнай мове. Апісанне разнавіднасцей параўнальных канструкцый дапамагае вызначыць характар сувязі параўнальнага звароту са словамі, якія па-

ясняюцца, паказаць спецыфіку граматычнага выражэння кампанентаў параўнальных канструкцый і г. д.

Матэрыял і метады. Крыніцай фактычнага матэрыялу быў абраны фундаментальны “Слоўнік фразеалагізмаў” І.Я. Лепшава (2008). Метады даследавання – апісальна-класіфікацыйны, статыстычны, аналіз дэфініцый у слоўніку, структурна-семантычны аналіз.

Вынікі і іх абмеркаванне. Устойлівыя параўнанні займаюць вельмі значнае месца ў сістэме беларускай фразеалогіі, таму прыцягваюць да сябе ўвагу даследчыкаў як адметныя ўстойлівыя моўныя адзінкі, надзеленыя параўнальным значэннем і спецыфічнай формай яго выражэння. У аснову ўстойлівых параўнанняў, або кампаратыўных фразеалагізмаў, пакладзена пэўная прыкмета, паводле якой адбываецца працэс параўнання.

Устойлівыя параўнанні дазваляюць адлюстравач адносіны чалавека да пэўных з’яў і прадметаў рэчаіснасці. У даследаванні выкарыстаны семантычны падыход да класіфікацыі ўстойлівых параўнанняў, пры дапамозе якога можна вылучыць наступныя пяць груп:

1) устойлівыя параўнанні, якія змяшчаюць характарыстыку чалавека і яго якасцей (як *авечы хвост* ‘вельмі моцна калаціцца, трэсіцца’, як *аршын праглынуў* ‘ненатуральна прама стаіць ці сядзіць’, як *баран у бібліі* ‘зусім нічога не разумець’, як *вавёрка ў коле круціцца* ‘у пастаянных занятках, клопаце’, *гаварыць як гусь з парасём* ‘не разумеючы адзін аднаго, па-рознаму адносячыся да прадмета размовы’, як *з ланцуга сарваўся* ‘страціўшы кантроль над сабой, перастаў стрымлівацца ў дзеяннях, учынках’, як *лапцем па балоце ляпнуць* ‘вельмі недарэчна і нетактоўна’, як *сонная муха* ‘вяла, павольна, без усякага жадання (рабіць што-н.)’, *вялы, марудны, няжвавы*, як *царкоўная мыш* ‘вельмі, да крайняй ступені бедны’, *есці як іржа жалеза* ‘пастаянна, неадчэпна’, як *на іголках* ‘сядзець у стане крайняга хвалявання, неспакою, трывогі’);

2) устойлівыя параўнанні, якія характарызуюць з’явы, прадметы (*усыхнуць як запалак* ‘імгненна, раптоўна’, як *звон* ‘новы, нядаўна пабудаваны і добры’, як *бубен* ‘зусім, абсалютна голы’, як *масла* ‘зямля ўрадлівая, багатая перагноем’, *сядзець як на карове сядло* ‘нязграбна, дрэнна, не аблягаючы цела’, як *шклянка* ‘новы, нядаўна пабудаваны і добры’);

3) устойлівыя параўнанні, якія могуць характарызаваць і чалавека, і прадметы (як *вол да карэты* ‘зусім не прыйсціся да чаго-н.’, *падобны як дзве кроплі вады* ‘вельмі моцна, абсалютна’, *патрэбны як дзірка ў мосце* ‘зусім, ніколькі не’, як *іголка ў стоце* ‘зусім непрыкметны, такі, што немагчыма знайсці, выявіць, адшукаць’, *паможжа як кашаль хваробе* ‘ніколькі, зусім не паможжа’, як *костка ў горле* ‘вялікая перашкода для каго-н., тое, што дапякае каму-н.’, як *летаішні снег* ‘зусім не, ніколькі не патрэбны’, як *на падбор* ‘зусім аднолькавыя і добрыя па якіх-н. якасцях’);

4) устойлівыя параўнанні, якія даюць характарыстыку дзеянню і яго ўласцівасцям (як *гадзіннік* ‘дакладна і бесперабойна’, як *аблупленага* ‘ведаць вельмі добра, да дробязей’, як *апараны кіпнем* ‘вельмі рэзка, імкліва выскачыць, ускочыць’, як *бачыш* ‘вельмі хутка зрабіць што-н.’, як *бог дасць* ‘як здарыцца, як прыйдзецца’, як *босаму разуціца* ‘вельмі лёгка, проста зрабіць што-н.’, як *вадой змыла* ‘хто-н. (што-н.) бясследна, імгненна знік, схавалася’, як *гром з яснага неба* ‘зусім нечакана, раптоўна’, *спаць як забіты* ‘вельмі моцна, не прачынаючыся’, як *заведзеная машына* ‘аднастайна і бесперапынна, з механічнай дакладнасцю рабіць што-н.’, *дапаможжа як мёртвamu прыпаркі* ‘ніколькі, зусім не’, як *мокрае гарыць* ‘вельмі марудна, павольна, не спяшаючыся; дрэнна жыць, весці справы’, як *на пажар* ‘вельмі хутка бегчы, ляцець, несліся, гнаць’, *зажываць як на сабаку* ‘даволі хутка і без якіх-н. ускладненняў’, *пражыць як на свінні праехаць* ‘вельмі дрэнна, няўдала’, *выскокваць як Піліп з канпель* ‘зусім нечакана, зняпаць’, як *чорт ладану* ‘вельмі моцна, панічна баяцца’);

5) устойлівыя параўнанні, якія даюць колькасную характарыстыку людзям ці прадметам рэчаіснасці (як *гразі* ‘вельмі многа, у вялікай колькасці’, *расці як грыбы* ‘вельмі хутка і ў вялікай колькасці’, *зарабіць як Заблоцкі на мыле* ‘зусім нічога, ніколькі ці амаль нічога’, як *з рэштата* ‘вельмі моцным струменем, суцэльным патокам ліцца, ліць, цячы; у вялікай колькасці і бесперастанку сыпаць, сыпануць’, як *кот наплакаў* ‘вельмі мала’, як *на дзяды* ‘выдатна, уволю наесціся, пад’есці; вельмі многа ежы’, як *палец* ‘зусім адзін, без сям’і; у поўнай адзіноце’).

Кампаратыўныя фразеалагізмы як аб’ект марфалагічнага аналізу маюць свае спецыфічныя рысы: здольнасць валодаць пэўнымі граматычнымі катэгорыямі, уваходзіць у семантыка-граматычныя тыпы. Паводле марфалагічнай характарыстыкі, ці суадноснасці з рознымі часціцамі мовы, устойлівыя параўнанні падзяляюцца на фразеалагізмы, суадносныя з назоўнікамі (як *вол доўбні*, як *костка ў горле*), з прыметнікамі (як *з крыжы зняты*, як *у полі*

вечер), з дзеясловам (як карова языком злізала, як май змаяваў, як маланкай спаліла, як на кані праехаць), з прыслоўем (як дроў, як дуж, як зайцу стоп-сігнал) і з мадальнымі словамі (як на бяду, як на грэх, як на злосць). У пэўнай ступені яны выконваюць тую ж сінтаксічную функцыю, што і суадносныя з імі часціны мовы. Большая частка ўстойлівых параўнанняў адносіцца да прыслоўных фразеалагізмаў.

Паводле сінтаксічнай характарыстыкі ўстойлівыя параўнанні суадносяцца са спалучэннем слоў (як асіна, як з перуна), словазлучэннем (як босаму разуцца, як гусіны пуп) і сказаў (як ветрам здзьмула, як камень з плячэй зваліўся).

Заклучэнне. Устойлівыя параўнанні, у адпаведнасці са сваімі семантычнымі, марфалагічнымі і сінтаксічнымі характарыстыкамі, уяўляюць сабой вялікі асобны пласт фразеалагічнай сістэмы беларускай мовы. Пераважная большасць даследаваных адзінак належыць да адвербіяльных кампаратыўных фразеалагізмаў. Яны даюць магчымасць больш вобразна ахарактарызаваць чалавека, адносіны да пэўных падзей і з'яў, адлюстроўваюць нацыянальныя асаблівасці светаўспрымання і светапогляду беларускага народа.

1. Лепешаў, І.Я. Фразеалогія сучаснай беларускай мовы: вучэб. дапам. для філал. фак. ВНУ / І.Я. Лепешаў. – Мінск: Вышэйшая школа, 1998. – 271 с.

2. Ляшчынская, В.А. Сучасная беларуская мова: фразеалогія: вучэб. дапам. / В.А. Ляшчынская. – Мінск: РІВШ, 2010. – 230 с.

3. Маслова, В.А. Лингвокультурология: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / В.А. Маслова. – М.: Издательский центр «Академия», 2001. – 208 с.

СТРАТЕГИЧЕСКИЙ ПОТЕНЦИАЛ ТЕКСТОВ НОВОСТЕЙ В ЭЛЕКТРОННЫХ СМИ *Мойсеенок Т.П.*

*студентка 5 курса ВГУ имени П.М. Машерова, г. Витебск, Республика Беларусь
Научный руководитель – Казимирова О.В., ст. преподаватель*

Ежедневно большинство людей «охотно доверяют» информации, которую им преподносят средства массовой коммуникации. Поэтому зачастую человек начинает подчиняться тому, что лежит в сфере интересов воздействующей стороны. На современном этапе развития науки одной из главных задач психологов, социологов, лингвистов является попытка сориентировать читателя не стать объектом манипулирования, а также научить адресата понимать сущность убеждающего воздействия средств массовой информации.

Необходимо подчеркнуть, что проблема воздействия на адресата давно является предметом изучения многих лингвистов. Актуальность исследования коммуникативных стратегий и тактик в новостных текстах СМИ (в частности, интернет-газет) обусловлена возрастающим интересом лингвистов к дискурсу СМИ в его интернет-варианте. В современном мире СМИ являются основным источником получения информации, что обуславливает их решающую роль в формировании общественного сознания. Поэтому исследование коммуникативных стратегий и тактик, посредством которых осуществляется репрезентация событий в сетевом новостном тексте и воздействие на адресата, представляется актуальным.

Цель настоящей работы – исследовать механизмы коммуникативного воздействия в условиях англоязычных электронных СМИ.

Материал и методы. Материалом исследования являются электронные версии газет на английском языке. Интерес для исследования представляют такие газеты как “The Times”, “The Guardian”, “The Daily Telegraph”, “The Independent” и “The Daily Mirror”. В нашей работе мы используем такие методы как анализ собранной информации, обобщение полученных сведений, систематизация материала, классификация и интерпретации результатов наблюдения, описательный метод.

Результаты и их обсуждение. Анализ научной литературы по вышеуказанной проблематике позволяет заключить, что в последнее время наметилась тенденция описания коммуникативных стратегий и тактик в различных типах дискурса. Это свидетельствует о том, что уже существует определенная база, которая позволяет перейти к созданию общей типологии стратегий и выявлению особенностей реализации разных стратегий. Исследованиями коммуникативных стратегий и тактик занимались такие лингвисты как С.Н. Попова, О.С. Иссерс, Е.Г. Борисова, П.Б. Паршин, Т. А. ван Дейк и др.

В самом общем смысле речевая стратегия включает в себя планирование процесса речевой